

V talnem načrtu se morajo narisati hišni vodotoki (kanali), prekopi, da voda odtaka, potem na ulico memo gredoči glavni kanal, v katerega se imajo stakati poprejšnji, z dotičnimi profili vred.

V načrtu za strešno stavo se morajo razvidni storiti dimniki, stopnice, odpori za svetlobo in požarni zidovi (zidovi zoper ogenj), kakor tudi podstrešni razdelki;

3. lice poslopja (fasada);

4. vse nenavadne sestave, posebno železne sestave, katere je v načrtu natanko popisati.

§. 7. *Merila za legopisne, nivélne, talopisne načrte in za vezanja.*

Ako gre za to, da se določi nova stavbena črta (§. 4), naj se za legopisne načrte, kedar gre za planjavo manjše velikosti, ki se ima razdeliti, ali na kateri se ima stavbena črta potegniti, vzame za dolgostne mere merilo od $\frac{1}{250}$, pri večih planjavah pa od $\frac{1}{500}$ do $\frac{1}{1000}$ prave velikosti.

Pri nivélnih načrtih naj se naredé dolgostne mere tako, kakoršne so v legopisnem načrtu; visokosti naj se napravijo v 10kratni meri dolgostnega merila.

Ako je stavišče podvržno povodnji, se mora v nivélnem načrtu vselej z modrim (plavim) barvilom razviden storiti najviši in najnižji stan vode.

Za stavbene načrte, namreč za talopisne načrte in za načrte o vezanju ostrešja naj se vzame za merilo $\frac{1}{100}$, katero merilo se more v navadnih slučajih tudi rabiti za očelja in za prereze poslopij. Za poslednje more gosposka v posebno važnih slučajih $\frac{1}{50}$ zahtevati. Podrobni načrti pri napravah iz železa ali pri nenavadnih sestavah iz lesa se morajo po večji meri narisati, da so, kolikor je le mogoče, razločni in jasni.

V vseh načrtih se imajo važnejše primére vpisati.

§. 8. Stavbeni načrt se ima podpisati od stavbenega gospodarja, risatelja in od tistega, ki prevzame stavbo. (Dal. prih.)

Politične stvari.

Ozir na državni zbor Dunajski.

Govor poslanca Greuterja.

Poslanec Greuter je govoril proti načrtu postave o znižanju koleka pri menjicah tako-le:

„Morda se boste čudili, morda se vam bo celó ne-spodobno zdelo, da se pri tej priliki jaz oglasim, kajti postava, katere premembo danes vlada in odsek nasvetujeta, ni tisto polje, na katerem za moje volilce po kmetiških občinah in posebno še za me rastejo bolečine; čevelj nas drugje žuli. Toda pri prebiranju vladinih in odsekovih razlogov lotili so se me posebno čudni pomislili; te vam moško in odkritosrčno razodeti zdi se mi vestna dolžnost; to so načela in misli, ki blisku enako čuden svit mečejo na razmere v javnem življenji našem.

Vlada pravi: „Treba mi denarja.“ Odsek pravi: „Žalibog, res je taka.“ Vlada pravi nadalje: „Da dobim denarja tudi od one vrste ljudi, ki se z menjicami pečá, moram premeniti postavo.“ Odsek reče: „To tudi mi sprevidimo; postava se mora premeniti v prid državne blagajnice.“ Zdaj pride sklep, katerega vlada in — čuda! — tudi razlogi odseka za premembo postave navajajo: „Ker nam treba denarja, je namen te vladne predloge znižanje dosedanje kolekovine.“ — Več denarja potrebovati in ga manj zahtevati, to je kaj čisto novega. Kaj pa še le razlogi, zakaj se, če se manj zahteva, več dobí! Ti so čudni in ti so me napotili, da govorim.

Odsek pravi, da se velike denarne kazni le redko dajo iztirjati. To si bomo zapomnili. (Veselost.) Ko bomo prišli do one točke v proračunu, kjer se od ubogih kmetov z vojaško silo zemljiški davek iztirjuje, se bomo sklicevali na razloge odsekov (veselost), to rečem gledé na zemljiščini davek, kajti če je prenategjen, je kmetu tudi nemogoče plačevati tolike davke. (Dobro! na desni.) Zapomnili si bomo to, kajti o kmetu nam je vlada, prisiljena — se ve da — po denarnem stanju dežele, dala lepo obljubo, da bo že tako visoke davke (pristojbine) do spremenljivih davkov potisnila; pri tem se je čudno izgovarjala tako le: „Sitna reč, ki se pa ne dá tajiti, je, da pristojbinski davek le tam obilno teče, kjer gre za reči, ki se nadzorstvu ne morejo lahko odtegniti, na pr. pri prepisih nepremakljivega blaga, pri pravicah, ki se morajo dobiti na podlagi zemljiških knjig, pri vlaganji uradnih pisem itd. Ker spada kmet večidel pod ta oddelek, se smemo veseliti na to, kar nas čaka, če se ta zbor vendar ne bo premislil.

Drug vzrok, ki ga podaja odsek, je ta: Postava mora znižati pristojbine, kajti če prav bi se določile visoke pristojbine, dobi vendar večidel njih ovadah in le majhna svotica pride v državno blagajnico. To so nove teorije! Sicer se nam je vedno povdarjalo: „Vzvišenost države, veličastnost postave, spoštovanje do postave in vsega, kar ima postaven paragraf na čelu. Danes se pa pravi: „Postava sama na sebi nima nikake veljave, mora se premeniti, kajti država od tega nič ne dobi.“ (Veselost.)

Za tem pretresa govornik razloge, zaradi katerih je vlada podala to postavo zhoru, pa poročilo odborovo, in sklepa svoj govor tako-le:

„Kaj je vsa morala te postave? Glavno načelo te postave je to-le: Pristojbine se morajo znižati, kolikor je mogoče; najbolje bi bilo, da so tako nizke, da tisti, ki prestopijo postavo, nimajo nobenega dobička od tega. To je načelo, ki se sprehaja po vsi ti postavi.

Prašam pa, gospôda: Če slišimo domoljubje, k žrtvi pripravljeno domoljubje v javnem mnenji ravno te vrste državljanov slaviti in če se nam nasproti tako pogosto, kakor se je nedavno zgodilo, povdarja spoštovanje postave, še celó gledé na one pismeno zagotovljene pravice dežel, in če se gledé pravic katoliške vesti vedno le sklicujete na faktično veljavno postavo, kako more biti ta klic do nas resen, če prihaja iz takih krogov, katerim vladini razlogi, pa tudi poročilo odsekovo — skoro bi rekel — daje tako slabo spričalo o zvestobi do postave, o žrtvovanju voljnem domoljubji, o spoštovanju postave in celó o denarni morali! Kajti po vsi vladini predlogi se vleče pritožba o brezvestnosti ravno teh krogov, ki se pečajo z menjicami, in te pritožbe odsek, ki bo tudi poznal svoje ljudi, gotovo ni zavrnil, ampak ji je kar pritrdil. Ako bi kdaj se primerilo, da bi jaz, držaje se postavne zborovalne pravice, sklical tiste kmete, ki so me volili, ne bom nikdar pozabil te vladine razloge in poročilo odsekovo vtakniti v žep; to bo res pravi Uchatusev top (dobro! na desni) proti vladajočemu sistemu in njegovo trdno podporo, ki jo ima v krogi onih, katere nam je poročilo o razlogih tako ostudno naslikalo.“ (Velika, dolgo trajajoča veselost.)

Nemška nestrpnost.

Píše se nam iz nekega nemško-avstrijskega mesta to-le: „Te dni gre neki Slovenec na tukajšnjo telegrafsko postajo, in hoče oddati depešo v Ljubljano, ki je bila slovenski pisana. Pa le po hudem boji se je značajnemu slovenskemu možu posrečilo, depešo spraviti naprej. Vnel se je bil namreč med našim Slovencem in telegrafskim uradnikom na blizo sledeči razgovor:

Uradnik: V katerem jeziku je depeša pisana?

Slovenec: V kranjskem.

Uradnik: Te depeše bi prav za prav ne imel vzeti.

Slovenec: Oho, zakaj ne? Ali vam morebiti ni znan ukaz, po katerem ima tudi slovenski jezik pravico, da se v njem telegrafira?

Uradnik: To velja le za depeše, ki ne gredo iz dežele; za take depeše pa, ki gredo iz dežele, to ni noben pripuščen jezik, ker po tem takem bi imeli tudi Grodnanci pravico v svojem jeziku telegrafirati. (Grodnanci so narodič, ki biva v par bornih občinah na Tirolskem in govori pol laški, pol nemški.)

Slovenec: Zavoljo mene naj tudi Grodnanci v svojem jeziku telegrafujejo; pa nas Slovanov je devetdeset milijonov, ki, hvala Bogu, nismo „Grodnanci“.

Uradnik: Pa vsaj adresno morate po nemški pisati, drugače uradniki v Ljubljani ne bodo vedeli, kam depešo oddati.

Slovenec: Uradniki v Ljubljani že znajo slovenski.

Uradnik: Jaz pa kaj stavim, da vsi ne znajo; zato prosim, adresno po nemški pisati; vsaj znate dobro nemški; čemu nas mučite s svojim jezikom.

Slovenec: Jaz vas nikakor nočem mučiti, al meni se bolje dopada, telegrafirati v svojem jeziku, kakor telegrafirajo vsi drugi narodi v svojem; če pa pravite, da uradniki v Ljubljani ne znajo kranjski, potem je to zadosi slabo; to je ravno tako, kakor da bi uradniki v Parizu ne znali francoski!

Uradnik: Kaj! vi hočete Ljubljano s Parizom primerjati?

Slovenec: Ne delajte mi dolzih ovinkov, gospod; tukaj je denar, in tukaj je depeša; vzemite jo precej, kakoršna je, če ne, bom strune drugače napel!

Na to se njihova nemška svetlost in c. kr. telegrafska visokost primorana čuti, depešo sprejeti tako, kakor je bila pisana.“ Komentara k tej dogodbi, mislimo, da ni treba.

Mnogovrstne novice.

* Na Ruskem slovanska zavest čedalje živejša postaja. To se je kazalo očitno v oni „besedi“, ki jo je nedavno napravil slovanski komité v Petrogradu. Obilo zbrano občinstvo je z gromovitim ploskom in veliko navdušenostjo sprejelo vse, kar se je v tej res izvrstni „besedi“ govorilo in pelo. Vsaka beseda, ki se je govorila na slavo slovanstva, izbudila je neizmerno navdušenje. Nepopisljiv entuziazem je vnela ruska pesem „boroda l' moja boroduška“, ki jo je pel gospod Paleček, basista praškega narodnega gledališča. Pa tudi dohodki te besede, ki je bila na korist slovanskim mučenikom v Hercegovini in Bosni napravljena, bili so jako zdatni, kajti bogati trgovci so mnogo tisoč rubljev darovali nesrečnim bratom svojim na Turškem.

* Judov v našem cesarstvu po najnovejših statističnih sestavih je v Galiciji 575.333, na Českem 89.539, na Moravskem 41.644, v doljni Avstriji 51.808, sploh skupaj več kot 822.000. Vojakov judov je pa le 2020. To majhno število judov v naši armadi je osupnilo ne le politične, temuč tudi vojaške gosposke, in stavilo se je zdaj na predstojnike judovskih občin vprašanje: kako to, da je le tako malo vojakov judov? Le dvojno je mogoče: ali da se zviti judje izmuznejo vojaščini, ali pa da so take pokveke, da niso za vojaščino pripravi. Vojno ministerstvo samo bo to reč v svojo obravnavo vzelo.

* Tudi na Ogerskem gre posestvo za posestvom na kant. Magjarski časnik „Rosnyoi Hirado“

pripoveduje, da advokat Edmund Hövary je nedavno v Felső-Sajo na eksekutivni dražbi kupil $1\frac{1}{6}$ zemlje, to je, pol hiše, senožeti in njive za 3 gold. 5 kr., reci: tri goldinarje in pet krajcarjev. Take dogodbe so pač prežalostne priče čedalje večega uboštva kmetijskega stanú in dokaz, kako tudi ohola Ogerska država od dne do dne bolj propada.

* Koliko stroškov prizadenejo gimnazije na Koroškem državi zdaj, v hvalisani novi éri, in koliko so jej prizadale poprej? „Kärnt. Bl.“ priobčuje natančen račun in pride h koncu do tega, da reče, poprej so p. Benediktini brezplačno oskrbovali gimnazijo Celovško in pri sv. Pavlu, tedaj ni vinarja stroškov bilo za ti šoli, zdaj pa stanete gimnazija v Celovcu in Beljaku leto in dan 23.554 gold.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

V.

Mati ga izdá.

(Dalje.)

Nekega dne pa zapazim opoldne iz uradnice po ulicah proti hiši gredé pred njo veliko ljudstva, ki je gledalo v okna in se živahno razgovarjalo. Bliže prišedši vidim pred vrati pismonošo in dva mestna stražnika. Poprašam, kaj pomeni ta hrup. Stražnik mi odgovori, da je pismonoša, hoté oddati gospéj pismo, pozvonil, a da se ni prikazala nobena živa duša. Drugekrat je komaj zvon zapel in gospá je pogledala skoz okno, danes pa je vse tiho, dasiravno je zvonil, da se je po vsi hiši razlegalo.

„Je pač ne bo domá“, opomnim jaz in hočem dalje iti.

„Ni mogoče“, odgovori nekdo izmed množice; „jaz imam svojo delavnico tu ravno nasproti in vem, da je ob desetih spustila dekla nekoga s hiše, potem se pa vrata niso več odprla.“

„To je nenavadno“, pravi mestni stražnik, „zato sem poslal po našega komisarja in sem hotel iti ravno tudi k sodnji. Pa zdaj, ko ste ravno vi memo prišli, prosim, ostanite tu, da bomo videli, kaj je. Vse gotovo ni v redu, reč je zeló sumljiva.“

Med tem pride policijski komisar in po kratkem dogovoru skleneva s silo odpreti hišo, ker se je ta reč tudi meni jela sumljiva zdeti.

Toraj pozvonimo še trikrat, da je bilo zvončka glas po vsi ulici slišati, pa brez vspeha, vse je tiho. Na to zleze eden mestnih stražnikov po lestvi do okna, odpre s silo otvornice ter pogleda v sobo.

„Kaj je videti?“ ga prašam jaz.

Stražnik gleda še bolj pozorno, potem pa zleze po lestvi doli in reče meni in komisarju na tihem, da ljudstvo ne bi slišalo:

„Jaz mislim, da se je nekaj zgodilo. Kolikor sem mogel v temni sobi razločiti, leži žensko truplo na tleh.“

Na to pokličemo brž ključarja, stražniki pa rekó množici, naj se razkropí. Ljudje se odmaknejo, a vendar ostanejo še vsi skup in množica se vedno narašča. Ključarju se po mnogih poskusih in velikem trudu posreči odpreti hišna vrata, ki so imela jako močno ključavnico. Jaz, komisar, zdravnik, ki je ž njim prišel, in dva stražnika vstopimo vrata za sabo zapahnivši. Spodaj v veži je vse tiho, toraj gremo po stopnicah